

UDK 323.2:281.96 (497.6) "1992/1995"
Pretisak

SATANE VODAJU NAROD. TEZE O SRPSKOJ PRAVOSLAVNOJ CRKVI U REPUBLICI BOSNI I HERCEGOVINI*

Boris Nilević

Autor u ovom radu govori o položaju srpskog stanovništva u Bosni i Hercegovini, koje je ostalo bez svjetovnog i duhovnog vodstva. Analizira stanje Srpske pravoslavne crkve (SPC) u Bosni i Hercegovini i odnos pojedinih bosanskohercegovačkih srpskih intelektualaca prema aktuelnim događajima.

Ključne riječi: Srbi, Bosna i Hercegovina, Srpska pravoslavna crkva.

Srpski narod na ovim neprirodno i nehistorijsko stegnutim bosansko-hercegovačkim prostorima, u suštini je bez vodstva, kako svjetovnog, tako i duhovnog. Ima na tom polju nešto djelatnika, ali to je u osnovi premalo da se promišlja njegovo jučer, danas i sutra.

Analizirajmo stanje Srpske pravoslavne crkve. Nažalost, ona se svela na samo dva sveštenika, uz svo uvažavanje njihovog pastirskog rada, barem što se Sarajeva tiče.

Gdje je uzrok tog bolnog nesporazuma? Da li na ovom terenu, ili kod Svetog Sinoda Srpske pravoslavne crkve u Beogradu? Ako se Sveti Sinod boji neugodnosti po parohijsko sveštenstvo, odnosno njihove familije, zašto onda ne šalje monahe historijski vične patnjama svake vrste. Jer u Sarajevu živi na hiljade Srba, koje treba krstiti, vjenčavati, sahranjivati te duhovno oplodjavati.

* Rad je objavljen u dnevnom listu *Oslobođenje*, 52/16834, 24. 4. 1995. Sarajevo: 2.

Osim toga, tu postoje i divne stare bogomolje, počev od Stare crkve na Bašaršiji, koja tu postoji od bosanskih srednjovjekovnih vremena. Koja su bila za naučni rad bogatstva njene arhive, te dragocjenih ikona. Sjetimo se historijskih studija Vladislava Skarića i Hamida Hadžibegića o životu onodobnih - svih vjera Sarajlija - studija zasnovanih na izvorima pohranjenim u Staroj crkvi. A Saborna crkva je podignuta 1872. godine i uz sultanski milodar, dok je Sveto Preobraženje 1939. godine projektovao znameniti Aleksandar Deroko uz asistenciju prof. Dušana Smiljanića.

Potreban glas

Za inetrreligijski dijalog na ovim prostorima potreban je itekako glas SPC. Ali, njega nema. Zašto? Tužan je, barem po meni, krajem 1993. godine bio ekumenski razgovor u Sarajevu. Istina, nosio je intelektualnu učevnost, pa čak i dijaloški naboj katoličko-islamski, ali ne i pravoslavni. Otac Avakum bio je prisutan na tom skupu, ali njegovo prisustvo proteklo je u tišini. A znamo kakvu tradiciju ima srpska crkva na ovim prostorima. Sjetimo se samo Bogoslovije i njenih duhovnika - intelektualaca koja je djelala do 1941. godine. Osim toga, Sarajevo je stoljećima i sjedište dobrobosanskih mitropolita. Jedan od njih, mitropolit Petar Zimonjić, ostao je sa narodom i 1941. godine i završio u Jadovnu. I banjalučki episkop Platon Jovanović, i pored ponude od ND-hazijske vlasti, da ode u što kraćem roku u Srbiju, ostaje sa narodom i tragično završava. Tako su završavali i mnogi drugi srpsko-pravoslavni duhovnici. U ovom ogledanju smutnih vremena, onda možemo procjenjivati i sadanje pastirsko dušebrižništvo oca Avakuma i prote Krstana.

Ne misli li SPC svojim neslanjem sveštenstva u krajnjoj konzekvenci političko-djelatne lukavosti, i ostatak Srba u Sarajevo, usmjeravati ka svojim prostorima. Sadanji patrijarh Pavle, je gradio lik sveca od arbanaške nepravde nekada na episkopskoj stolici u Prizrenu.

I došao je u poziciju - pred smrt poetese Desanke Maksimović - da ga satane vode - vodaju. Vašar od besmrtnog stiha, važar od besmrtne teologije. A danas vode - vodaju srpski narod oni što se ni prekrstiti ne znaju, odnosno pri njihovom krštenju "đavo im kroz krst proleti".

"Makijavelizam i istočno-evropski intelektualci" napisao članak prof. Milorad Ekmečić 1991. godine u zborniku posvećenom filozofu Ljubi Tadiću. Po njemu, sav intelektualni rad treba ostaviti i samo se sa dotad skupljenim

znanjem posvetiti narodu, biti sluga njegov. A nekada je pisao da je “stećak pritisnuo um” nekih b-h intelektualaca i političara. Šta je njemu um pritisnuo? Pokupio vrhunske komunističke beneficije, kao i mnogi, a 1991. godine na Petrovdan (12. jula), kada je bila godišnjica SDS-a, i bitno pitanje na skupštini njenoj, završnog računa, on uskače i hvali Karadžićevu mladost žrtvovanu za srpski narod. A Karadžić stvoreni - projektovani lider jadnih dinarskih Srba, po naumu srpskog Rišeljea ovih prostora Milorada Ekmečića, ležao je prije rata u zatvoru kao Alija, samo iz sasma drugih razloga Radovan zbog krađe, a Alija zbog ideja.

Zemaljska crkva

Osim toga, mnogi od tih novih srpskih idejnih voždova su i pomiješali brakove, krv, protiv čega u biti ništa nemam, čak je to možda i uzvišenije. Samo se to kod njih pobrkalo i postadoše nad-Srbi. Zatim, sklonili su se “tamo daleko” od svojih beha seoskih gudura, odakle vode porijeklo, po Beogradu i Novom Sadu i drugdje ostavivši sirotinju koju su kroz mastilo uveli u crninu. Divim se srbijanskoj širokogrudnosti.

Iz ovih razloga, mi preostali Srbi na ovim prostorima treba da se dobro presaberemo. Ovdje je, ipak ostala elita, počev od zanačija - Maunagića do akademika Ljube Berberovića, Boška Kućanskog, Jele Grujić-Vasić, Svetozara Zimonjića i mnogih drugih stvaralaca na polju naučnom, muzičkom, glumačkom, žurnalističkom i drugom. Ne treba pohvale, barem meni, od Vuka Draškovića, o nadherojstvu ostalih u Sarajevu, Srba. Mi smo daleko civilizacijski. Mi Srbi treba da ovdje ostanemo i da se kao do sada, sa ostalim narodima i vjerama civilizacijski prožimamo.

A što se Crkve tiče, trebalo bi, da najviše evropske ekumenske instance, na svoj način smekšavaju preveć zemaljsku SPC, jer u zarobljenosti crkvenog uma političkim, izmiče SPC - u njeno prevashodno duhovno poslanje. A kakvi su intelektualci u jednom vremenu svog života bili i Atanasije Jeftić, Irinej Bulović, Amfilohije Radović. Zvali su se Justinovcima. Da li se otac Justin Popović, sada prevrće u grobu? Sav ovaj postupak nosi u sebi veliku grijehovnost.

SUMMARY

SATANS LEAD THE PEOPLE. THESES ABOUT THE SERB ORTHODOX CHURCH IN THE REPUBLIC OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

The remaining Serb population in Bosnia and Herzegovina is left without a spiritual and secular leadership. The author analyzes the relation of the Serb Orthodox Church (SPC) with its believers in Bosnia and Herzegovina. In order to achieve interreligious dialogue in these areas it is necessary to obtain the vote of the SPC. However, that vote is lacking. Also, many Serb intellectuals have abandoned their people in Bosnia and Herzegovina and have turned towards Belgrade and Novi Sad where they live in abundance whilst they left a "poor crowd" behind. Nonetheless, the author does not forget to mention those cultural and scientific workers such as Ljubo Berberović, Boško Kućanski, Jela Grujić-Vasić, Svetozar Zimonjić and many others who, by staying in Bosnia and Herzegovina, have shown that they believe in coexistence on these areas.

Key words: Serbs, Bosnia and Herzegovina, The Serb Orthodox Church